

Llicenciat en Psicopedagogia. Un títol polèmic?¹

Sebastián Rodríguez
Espinar*

Un aclariment necessari

Necessàriament l'enfocament i contingut d'aquest article ha de diferir de la resta de treballs que en aquest número de la revista aborden els altres títols de l'àmbit de Ciències de l'Educació. La raó és molt simple: en aquest moment encara no ha conclòs a la UB el procés d'elaboració i aprovació del Pla d'estudis del títol de Llicenciat en Psicopedagogia. Potser hauria estat més adequat no incloure-hi cap comentari del Pla. La insistència, tal vegada en forma de raó estètica, perquè no quedés el

"buit" d'un títol, la gestació del qual no ha estat exempta de polèmica, ha minat la resistència inicial. Assumint el risc d'allò que és provisional, el contingut d'aquest treball tindrà un elevat ingredient tècnic, deixant de banda opinions i argumentacions de caràcter disciplinari i aportant elements d'informació sobre el procés, encara inacabat, d'elaboració d'aquest Pla d'estudis.

En posteriors ocasions caldrà sotmetre a una anàlisi profunda el producte final elaborat a la UB i establir els corresponents estudis comparatius de la resta de plans d'estudi aprovats en d'altres universitats, ja que s'ha pogut comprovar, no sense una certa sorpresa, que en algunes universitats on no existia ni la llicenciatura de Psicologia ni de Pedagogia s'ha proposat el títol de Psicopedagogia. Per una vegada hi ha veritable creació: alguna cosa surt del no-res.

---

* Sebastián Rodríguez Espinar és Catedràtic de Mètodes d'Investigació i Diagnòstic en l'Educació i Director del Gabinet d'Avaluació i Innovació Universitària de la Universitat de Barcelona. Autor de diversos treballs i investigacions sobre rendiment acadèmic i orientació educativa. És coautor i coeditor de l'obra *La evaluación de las instituciones universitarias*, publicada per la Secretaria General del Consejo de Universidades.

---

(1) L'autor és membre, juntament amb la Dra. Maria Pla (Dept. DOE) i la Dra. Mariana Miras (Dept. PEE), de la ponència de la Divisió de Ciències de l'Educació de la UB encarregada de fer una proposta del Pla d'Estudis de Psicopedagogia per ser discutida en els seus òrgans estatutaris. La informació que aquí s'ofereix sobre el Pla és fruit del treball conjunt dels membres de la ponència, si bé les opinions i l'enfocament d'aquest article no necessàriament han de ser compartits pels altres membres.

El context legal-administratiu de la funció del futur llicenciat en Psicopedagogia

Sembla evident pensar que en la proposta d'una nova titulació universitària cal que hi hagi certes condicions que vagin més enllà del mateix procés autogenerador dels acadèmics. Sens dubte, la reforma educativa impresa ha suposat un significatiu suport a l'arribada d'aquest títol, si bé és cert que en la seva línia d'ascendents (psicòlegs i pedagogs) haurien pogut trobar-se els agents reclamats per a una intervenció psicopedagògica; però no és menys cert que es donava una gran heterogeneïtat en els plans de formació d'ambdós a les diferents universitats sinó també una falta de comunicació i comprensió d'aquests dos àmbits disciplinaris. Els testimonis que recollim tot seguit només intenten mostrar la necessitat de trobar un únic marc de referència per donar resposta a les demandes legals i reals d'una orientació psicopedagògica en el sistema educatiu espanyol.

Sens dubte, l'aparició d'aquesta nova titulació com a via per solucionar la situació prèvia està sotmesa a crítica. Als que li vam donar suport i a tots aquells que ara l'assumeixen ens correspon donar proves del seu cert i convèncer per la via dels fets aquells que només van fer

servir les paraules per des-acreditar aquesta titulació.

ARTÍCULO 60 de la LOGSE:

1. La tutoría y orientación de los alumnos formará parte de la función docente. Corresponde a los centros educativos la coordinación de estas actividades. Cada grupo de alumnos tendrá un profesor tutor.

2. Las administraciones educativas garantizarán la orientación académica, psicopedagógica y profesional de los alumnos, especialmente en lo que respecta a las distintas opciones educativas y a la transición del sistema educativo al mundo del trabajo, prestando singular atención a la superación de hábitos sociales discriminatorios que condicionen el acceso a los diferentes estudios y profesiones. La coordinación de las actividades de orientación se llevará a cabo por profesionales que contarán con la preparación necesaria. Además, las administraciones educativas garantizarán la relación entre estas actividades y las que desarrollen en este campo las administraciones locales.

MEC. *Proyecto para la reforma de la enseñanza*. Madrid: Centro de Publicaciones del MEC, 1987.

18. 12. El Ministerio de Educación y Ciencia, en su ámbito de gestión directa, unificará en una sola red los distintos servicios y equipos que en la actualidad dependen de él: Servicios de Orientación Escolar y Vocacional, Equipos Multiprofesionales, Equipos de Atención Temprana, Equipos de Apoyo de Educación Compensatoria, etc.

18. 13. Parece aconsejable que todo centro escolar tenga un departamento de orientación, integrado por los profesores tutores y coordinado por un jefe o director, que sea profesor del centro, y tenga

formación específica de carácter psicopedagógico.

MEC. *Libro Blanco para la Reforma del Sistema Educativo*. Madrid: Centro de Publicaciones del MEC, 1989.

15. No es posible exigir de todo profesor el conjunto de competencias técnicas para la tutoría, orientación, eventualmente, apoyo o refuerzo educativo que necesitan muchos de los escolares... Parece, pues, aconsejable que en todo centro escolar se establezca, a partir de cierto número de unidades, un departamento de orientación, integrado por profesores y coordinado por un director o responsable del mismo, integrado en la plantilla del profesorado del centro y de ser posible con titulación universitaria superior en Psicología o Pedagogía...

18. En toda clase de centros son funciones del Departamento de Orientación:

1. Favorecer el adecuado desarrollo de la función tutorial...

2. Contribuir al proyecto en sus diferentes aspectos: proyecto curricular, programa de integración, de reforma, de formación del profesorado, innovaciones educativas.

3. Promover la cooperación entre familia y escuela en la educación de los alumnos.

4. Contribuir al desarrollo de los elementos personalizadores de la educación: adaptaciones curriculares, programas de desarrollo individual, etc.

5. Ayudar a los alumnos a conseguir una buena integración en el centro educativo...

6. Informar, asesorar y orientar de modo personalizado a los alumnos...

7. Intervenir en toda clase de decisiones relativas a los alumnos, principalmente en lo relativo a la promoción de un ciclo a otro y a los refuerzos educativos.

8. Destacar a tiempo los posibles problemas de aprendizaje de los alumnos...

25. Cualesquiera que sean el nivel escolar y la demarcación geográfica de su actuación, son funciones generales de los equipos:

b) Asesorar y asistir a los profesores en su función orientadora y tutorial.

c) Asumir las competencias que las disposiciones oportunas les asignen respecto a la evaluación interdisciplinar...

d) Favorecer y apoyar en los Centros actividades y programas de orientación educativa y profesional, así como aquellas que se encaminen a mejorar la metodología educativa, la calidad de los procesos enseñanza/aprendizaje...

e) Prestar su colaboración y apoyo, en coordinación con los Centros de Profesores, en la elaboración y desarrollo tanto del Proyecto Educativo del Centro, como de posibles proyectos curriculares en distintos ámbitos de innovación...

f) Participar con la Administración educativa en el análisis y estudio del sistema escolar...

g) Impulsar la cooperación de los centros educativos con las familias, instituciones...

h) Contribuir al desarrollo curricular, a la investigación educativa...

i) Colaborar con los Centros de Profesores en la formación permanente y apoyo didáctico al profesorado del sector...

j) Colaborar en la organización de actividades de orientación de los escolares y de información acerca de opciones educativa y/o profesionales.

30. El desempeño de las funciones en los distintos servicios de orientación educativa... requiere de profesionales especializados y altamente cualificados... Por esta razón, el Ministerio de Educación y Ciencia impulsará la creación de un Servicio Técnico de profesionales de cualificación psicopedagógica para dicho desempeño...

MEC. *La Orientación Educativa y la Intervención Psicopedagógica*. Madrid: Centro de publicaciones del MEC, 1989.

Se dan diferentes niveles de intervención que reclaman diferentes niveles de competencias profesionales:

«De modo semejante, el centro educativo en cuanto tal tiene responsabilidades institucionales... en relación con la orientación e intervención psicopedagógica. Pero es conveniente especializar y cualificar estas responsabilidades en profesores orientadores en unidades o en Departamentos de Orientación, al frente de los cuales haya un profesor con cualificación psicopedagógica. Finalmente, desde el distrito educativo, provincial o sectorial, es preciso dar una repuesta plena, y técnicamente especializada, a las distintas clases de demandas que en el sector se presentan... a los efectos del sistema de orientación e intervención psicopedagógica, pasa principalmente a través de los Equipos Interdisciplinares de sector, generales o especializados (pág. 20).

Es necesario en los Centros el especialista en orientación psicopedagógica:

«Algunos de los profesores específicamente responsables en las tareas orientadoras y de apoyo deben ser profesionales específicamente cualificados. Es verdad que todo profesor, por el mero hecho de serlo, es también orientador... Sin embargo, no se puede pretender que todo profesor domine un amplio espectro de conocimientos, técnicas y métodos, específicos y especializados, que son objeto propio de la competencia profesional que se adquiere en los correspondientes estudios superiores... Por ello, es necesario poner a disposición del sistema educativo profesionales cualificados, que, ya integrados en el propio centro escolar, ya actuando desde el sector en estrecha colaboración, hagan viable su función y compartan con los profesores las funciones, complejas a veces, que integran la orientación» (pág. 23).

Sembla lògic pensar que la demanda de graduats en Psicopedagogia se centrarà, d'una manera especial, en el sector escolar si a Catalunya s'acompleixen les expectatives de creació dels departaments d'orientació en els centres de secundària, encara que el seu camp d'actuació abastarà d'altres àmbits educatius no escolars. La previsió de la necessitat de graduats en el sector escolar és de fàcil determinació per part de l'autoritat finançadora.

Anàlisi del marc general de la titulació a la UB

Amb excessiva freqüència es creu que la posada en marxa d'una nova titulació i la gestació del corresponent pla d'estudis és una qüestió d'exclusiu caràcter científic, i que no cal considerar aspectes com ara els de: tipologia de possibles alumnes, volum de l'oferta de places i demanda de graduats, organització estructural del pla i la seva seqüència curricular, recursos docents humans i materials, cost, etc.

Els punts que s'exposen a continuació han estat considerats per la ponència com a marc de referència o context específic a tenir present en el moment de parlar d'assignatures i continguts concrets de formació. Una altra qüestió serà si les diferents persones i òrgans que intervinen en l'aprovació del pla els faran seus.

1) Sobre el volum i tipologia d'alumnes

La llicenciatura de Psicopedagogia és un títol que no amplia l'oferta de places per a l'inici d'estudis universitaris. Com a títol hauria d'implicar un finançament específic i nou. La característica de títol de només segon cicle porta a l'establiment de criteris específics d'admissió i a la determinació d'un nombre previ de places ofertes.

Tres grups de possible accés:

a) Alumnes del primer cicle de les titulacions de Pedagogia i Psicologia. L'oferta del títol s'entén com a ampliació de la titulació elegida inicialment. El seu cost es podria considerar alternatiu al del segon cicle de les seves trajectòries inicials.

b) Alumnes procedents de les titulacions d'educador social i mestre. Per a aquests alumnes, l'accés a Psicopedagogia podria tenir el caràcter de *continuació natural* d'estudis per accedir al grau de llicenciat, si bé és cert que ja *han consumit i cristallitzat* una opció de formació universitària. Per a ambdós grups el legislador ha previst una forma d'accés explícita pel que fa a les exigències acadèmiques (passarel·les) *sense cap garantia de plaça en la titulació*.

c) Possibles alumnes ja titulats en Pedagogia i Psicologia. Com a *reciclatge* es podria considerar la seva situació, tant pel que fa a la possible actualització professional per als *ocupats* com a consolidació/ampliació per als *no ocupats*. Per a aquest grup s'haurien de determinar les condicions d'accés, via convalidacions.

Tot això ens porta a plantejar dues alternatives en l'oferta de places:

- 80 places i en torn de tarda-nit (única manera de donar satisfacció als tres possibles grups d'accés). Aquesta oferta és la que podria assegurar millor

la qualitat de la posada en marxa de la titulació, si bé podria generar una forta pressió de la demanda.

- 160 places i en torn de tarda-nit. Un possible desdoblament en torns de matí i tarda-nit representarà un increment de cost considerable i que haurà de ser determinat. Aquesta oferta podria resoldre *millor* la possible pressió dels demandants de plaça, si bé crearia desajustos interns en els departaments encarregats de la docència pel que fa a la necessitat de nous recursos humans.

2) Sobre la situació actual dels departaments (àrees de coneixement) implicats en la troncalitat

El disseny previ i posada en marxa de la titulació de Psicologia, realitzat sense considerar l'existència de Psicopedagogia (perquè no es va decidir paral·lelament), posa en evidència:

a) La duplicitat *encoberta* d'una part significativa del perfil de formació del psicopedagog en l'oferta d'optativitat que l'alumne té a la titulació de Psicologia.

b) Aquesta oferta d'optativitat recau en el Dept. de Psicologia Evolutiva i de l'Educació -especialment a la subàrea de Psicologia de l'Educació-. Això implica una situació difícil d'assumir -sí de manera tran-

sitària-, ja que es produiria des de la mateixa universitat la confusió en el perfil de formació de dos possibles graduats de la UB (psicòleg i pedagog).

D'altra banda, la desigual situació produïda, quant a càrrega docent, dels tres departaments (àrees) majoritàriament implicats en la troncalitat de Psicopedagogia, com a conseqüència de la seva participació en les titulacions de Psicologia, Pedagogia, Educació Social i Mestre, podria produir assignacions de docència unilaterals en funció exclusiva de *manca de docència*. Aquesta situació s'hauria d'evitar, procurant-se un desenvolupament harmònic dels tres departaments en els inevitables increments de recursos docents que hauran d'aportar-se per fer efectiva aquesta titulació.

3) Sobre l'estructura del currículum de formació

La realitat dels marcs d'actuació professional -diversos i en ocasions poc precisos- hauria d'*orientar* la pertinença i validesa científico-professional del contingut curricular ofert. Una certa dosi de flexibilitat ha de presidir el disseny malgrat tractar-se d'una titulació de segon cicle. Així:

a) La totalitat de crèdits obligatoris per a l'alumne no hauria de sobrepassar la xifra de 90 (60%).

b) L'estructura, reflectida en el volum d'assignatures necessàries per completar els 150 crèdits així com en la seqüència del seu acompliment (itineraris curriculars), cal que respongui a criteris racionals i raonables. Tot allò que sigui sobrepassar l'exigència de cursar l'alumne un nombre total de *20 assignatures*, o no oferir un itinerari adequat per a la possibilitat de cursar la titulació en *6 quadrimestres* (a més de l'obligada de 4 quadrimestres), suposaria allunyar-se de les característiques, interessos i possibilitats dels futurs demandants de la titulació.

c) L'optativitat haurà d'oferir-se emmarcada en certs àmbits temàtics (3 o 4) que responguin a uns *perfils més específics* de caràcter professional-ocupacional. En la definició d'aquests perfils caldrà tenir en compte les necessitats socials i la pròpia tradició, experiència i competència del professorat de la UB.

d) El volum d'oferta d'aquesta optativitat hauria de considerar:

- La participació d'altres àrees de coneixement (departaments) que, en la realitat de la UB, siguin pertinents per assegurar la major qualitat possible de l'oferta.

- Que la *ràtio* global mitjana d'ocupació de places d'optatives per quadrimestre no se situï per sota de 30 ni sobrepassi els 50.

- L'alumne haurà de poder-se matricular en més d'un àmbit/

perfil específic complet d'optativitat, sobretot si empra també el 10% de lliure elecció.

4) Sobre la posada en marxa de la titulació

La previsió seria començar el curs 94-95, si es dóna la situació següent:

- a) Haver eliminat l'*accés natural* a l'actual segon cicle de Pedagogia en les especialitats d'Educació Especial, i Orientació Escolar i Professional; pot ser de difícil viabilitat poder abastar simultàniament el 4t curs del *pla antic* d'aquestes especialitats i el primer any de Psicopedagogia.

- b) Haver implantat el primer cicle de Pedagogia en el curs 93-94.

- c) Haver pogut completar els requisits de passar-les per part dels alumnes de primer cicle de Psicologia i Pedagogia (hem de tenir en compte que els nous titulats en Educació Social i Magisteri no apareixeran fins el curs 95-96).

Són evidents les dificultats per complir el punt c), per la qual cosa hauria de suposar-se que la posada en marxa en el curs 94-95 podria provocar un *col·lapse de convalidacions* d'antics llicenciats.

La proposta de contingut del pla

El fet que la proposta de la comissió estigui inacabada fa que el contingut d'aquest apartat calgui considerar-lo amb gran cautela; no obstant això, el consens en els aspectes assenyalats en l'apartat anterior fixaven alguns paràmetres en el disseny del pla. La pertinència de totes i cadascuna de les matèries troncalment aparegudes a les directrius generals del títol, unida a l'escàs pes que en termes de crèdits tenien, porta a la proposta d'un increment lineal del 50% en el nombre de crèdits en totes elles (a excepció de les pràctiques 25%), i a no proposar cap altra matèria obligatòria

d'universitat. La taula següent recull la situació final pel que fa a les assignatures obligatòries per a l'alumne (62%).

Pel que fa a la proposta d'op-tativitat, encara s'ha de perfil-lar i ajustar. Si bé s'assumeixen quatre grans matèries o àmbits d'aprofundiment (*assessment curricular, educació especial, orientació professional i tècniques instrumentals*), enca-ra hi ha una manca de concreció quant al seu contingut definitiu deguda a diverses causes:

- El fet de no haver desen-volupat encara amb continguts específics i de manera detallada la proposta d'obligatorietat i les seves relacions amb la formació prèvia d'accés al títol en les matèries específiques.

ESBORRANY DE PROPOSTA DE MATÈRIES OBLIGATÒRIES

MATÈRIA	CRÈDITS		TOTAL
	Teòrics	Pràctics	
Diagnòstic en Educació	6	3	9 (6)*
Disseny, Des. i Innov. del Currículum	6	3	9 (6)
Educació Especial	6	3	9 (6)
Dificult. d'Aprenre i Interv.	6	3	9 (6)
Interv. Psicop. en Trast. Desenvolup.	6	3	9 (6)
Mètodes d'Invest. en Educació	6	3	9 (6)
Models d'Orient. i Interv. Psicop.	6	3	9 (6)
Orientació Professional	4	2	6 (4)
Psicologia de la Instrucció	6	3	9 (6)
Pràctiques		15	15 (12)
TOTAL	52 (56%)	41 (44%)	93 (64)
Percentatge d'obligatorietat... 62% (93/150)			
*Total de crèdits a les directrius generals del títol			

- El fet de no tenir desenvolupada encara l'oferta d'optativitat que s'ha proposat en el títol de Pedagogia pel que fa a certs àmbits de l'assessorament curricular.

- A la situació d'una certa dispersió temàtica observada en

les primeres propostes indirectes provinents dels departaments majoritàriament implicats.

En conseqüència, la informació que es detalla tot seguit pot tenir un alt grau de provisionalitat.

ESBORRANY DE PROPOSTA D'OPTATIVITAT

Assumint l'existència de QUATRE blocs configuradors d'optativitat, es presenta una primera formulació de matèries optatives (amb especificació de possibles assignatures). L'objectiu d'aquesta primera formulació és, d'una banda, fer explícits descriptors específics d'índole disciplinar que permetin la comunicació entre acadèmics; d'altra banda, fer palesa la necessitat de deixar alguna cosa del saber per a d'altres moments de la formació del psicopedagog (formació permanent).

Es parteix de donar per suposada una optativitat que pugui ser operativa, així com de la racionalitat en el nombre d'assignatures a cursar per quadrimestre. L'optativitat està entre 120-150 crèdits (representa una proporció entre 2,1 i 2,6 en relació als 57 crèdits que l'alumne ha de triar).

PRIMERA FORMULACIÓ DE MATÈRIES OPTATIVES BLOC A. ASSESSORAMENT CURRICULAR

MATÈRIA	CRÈDITS
ASSESSORAMENT CURRICULAR I NIVELLS EDUCATIUS Tres assignatures podrien desenvolupar aquesta temàtica, considerant nivells obligatoris i postobligatoris. Els descriptors de cadascuna de les assignatures prendran el nivell educatiu com la variable diferencial per abordar: enfocaments (models), funcions, estratègies, organització... de l'assessorament psicopedagògic.	18
PSICOPEDAGOGIA DELS APRENENTATGES ESCOLARS Dues assignatures podrien desenvolupar aquesta temàtica, considerant tant els processos psicològics d'aprenentatge en relació als diferents continguts escolars, com la concepció constructivista i les estratègies d'intervenció psicopedagògica.	12
DIFERÈNCIES INDIVIDUALS I ADAPTACIONS CURRICULARS Dues assignatures podrien desenvolupar aquest contingut; una, enfocada a la conceptualització: enfocaments, estratègies i metodologia; una altra, dirigida a l'anàlisi de casos d'intervenció psicopedagògica i a les seves conseqüències d'assessorament curricular.	9

BLOC B. EDUCACIÓ ESPECIAL

De manera orientativa podria fer-se la proposta següent:

MATÈRIA	CRÈDITS
DIAGNÒSTIC I INTERVENCIÓ ESPECÍFIQUES EN L'EDUCACIÓ ESPECIAL Tres assignatures es podrien configurar a l'entorn de continguts com ara: atenció primerenca, trastorns de conducta, trastorns del llenguatge, problemes familiars...	18
TÈCNiques I RECURSOS EN L'EDUCACIÓ ESPECIAL Dues/tres assignatures que tractessin temàtiques com ara: tècniques cognitivo-conductuals, psicomotricitat, recursos informàtics i tecnològics...	15

BLOC C. ORIENTACIÓ PROFESSIONAL

MATÈRIA	CRÈDITS
DESENVOLUPAMENT I ORIENTACIÓ PROFESSIONAL Tres assignatures es podrien configurar a l'entorn de temàtiques com ara: educació per a la carrera professional, informació acadèmica i professional, diagnòstic (psicopedagògic) en orientació professional.	16,5
FORMACIÓ PROFESSIONAL Tres assignatures sobre temes com ara: socioeconomia de les professions, formació professional, polítiques comunitàries d'orientació i formació professional (atenció a les diferències).	16,5

BLOC D. TÈCNiques INSTRUMENTALS EN PSICOPEDAGOGIA

<p>Tal vegada aquest bloc pugui configurar-se com una única matèria si tenim en compte la flexibilitat i adaptabilitat que ha de tenir, així com la segura implicació de diverses àrees.</p> <p>Amb un possible pes de 30-33 crèdits i generant assignatures que girassin a l'entorn de continguts com ara: avaluació de programes i serveis psicopedagògics, estratègies qualitatives de recollida d'informació, elaboració i anàlisi de proves psicopedagògiques, models qualitius d'investigació en psicopedagogia,...</p> <p>El total de crèdits optatius seria de 135 o 138, que representen un índex de 2,4 en relació a aquells que ha de cursar l'alumne (57).</p>
--

Algunes consideracions de caràcter organitzatiu

Una llicenciatura de segon cicle ha de prendre el mòdul de 80 alumnes/grup per a assignatures obligatòries i teòriques, i ha de satisfer una qualitat en la dimensió de les pràctiques, especialment en el component de pràctiques. No crec que es pugui considerar exagerat un plantejament organitzatiu que assumís el mòdul de 40 alumnes a les classes pràctiques i de 20 alumnes en la preparació i supervisió de les pràctiques.

Si prenem com a punt de partida un volum de 160 alumnes en un únic torn i l'exemple d'organització curricular que es

presenta, no és difícil determinar el volum de càrrega docent (expressada en crèdits) que representa el pla d'estudis provisionalment proposat. A fi de fer comprensible la informació a aquells que no són gaire experts en aquests temes, considerarem només el supòsit de la càrrega docent per a una única generació (160 alumnes que entren i es graduen). No és difícil, partint d'aquest supòsit, calcular la càrrega docent per quadriestres i per a una situació normal de ciclicitat de la titulació; és a dir, de 160 en el primer any, però de 320 en el segon i següents (simultàniament 160 en el primer i segon any). No cal dir que en la mesura que s'alterin les dimensions dels grups es modificarà la càrrega docent.

EXEMPLE D'ESQUEMA D'ORGANITZACIÓ CURRICULAR

PRIMER QUADRIMESTRE		TERCER QUADRIMESTRE	
4 assignatures obligatòries		2 assignatures obligatòries	
4 x 9 c. = 36 crèdits		2 x 9 c. = 18 crèdits	
		2/3 assign. optatives	13,5 c.
		lliure elecció	7,5 c.
		<hr/>	
		TOTAL	39 c.
SEGON QUADRIMESTRE		QUART QUADRIMESTRE	
3 assig. obligatòries		pràctiques II	9 crèdits
2 x 9 = 18 crèdits		4 assign. optatives	22,5 c.
1 x 6 = 6 c.		lliure elecció	7,5 c.
pràctiques I	6 c.	<hr/>	
1 assign. optativa	6 c.	TOTAL	39 crèdits
<hr/>			
TOTAL	36 crèdits		

CÀRREGA DOCENT DEL PLA

ASSIGNATURES OBLIGATÒRIES			
Crèdits teòrics...	52 x 2 (grups) =	104	
Crèdits pràctics..	26 x 4 (grups) =	104	
Pràctiques.....	15 x 8 (grups) =	120	328
ASSIGNATURES OPTATIVES			
Primer quadrimestre	RES (tot obligatori)		
Segon quadrimestre	4 x 6 =	24	
(només 4 assignatures de 6 crèdits i es garanteix una mitjana de 40 alumnes)			
Tercer quadrimestre	8 x 6 =	72	
	4 x 4,5 =	18	
(8 assignatures de 6 c. i 4 de 4,5 c. per satisfer les 480 places resultants de 160 alumnes per 3 assignatures que cursen)			
Quart quadrimestre	12 x 6 =	72	
	4 x 4,5 =	18.....	180
(12 assignatures de 6 c. i 4 de 4,5 c. per satisfer les 640 places resultants de 160 alumnes per 4 assign. que cursen)			
	TOTAL.....		508
Hem suposat que els crèdits de lliure elecció els cursen fora de la titulació.			

Hem volgut concloure la presentació de la proposta/esborrany del pla d'estudis de llicenciatura de Psicopedagogia a la UB amb aquesta qüestió «tan pedestre», però heus ací la importància que en el disseny d'un pla d'estudis s'arriba a la concreció d'aquests aspectes, ja que ens «il·lumina» si proposem alguna cosa viable o no amb un cert nivell de qualitat. L'hora de la veritat arriba quan es gene-

ren les peticions de recursos, i en aquest tema generalment estem bastant fluixos en el sentit d'anticipar el quadre de necessitats.

En una propera ocasió, d'altres tindran l'oportunitat de centrar la seva anàlisi en una dimensió només científica; alguns, sens dubte, estem excessivament contaminats per la idea de fer realitat allò possible.

Abstracts

En primer término se expone el marco legal-administrativo que encuadra la función del futuro profesional que ha de surgir de esta titulación. La LOGSE y los documentos técnicos del MEC avalan su pertinencia. En segundo lugar, se expone el marco general que se presenta en la U.B.: número de alumnos, situación actual de Departamentos, tradición curricular previa, la proposta de estructura curricular y la secuencia temporal de su implantación. Finalmente, y asumiendo la provisionalidad de la proposta, se explicitan las asignaturas y los créditos que compondrán el currículum de formación. Se concluye con una proposta de organización temporal del curr culum del alumno.

Palabras clave:
Desarrollo curricular - Planificación curricular - Planes de estudios - Estudios de psicopedagog a.

Cet article présente en premier lieu le cadre juridique et administratif applicable aux futurs titulaires de ce diplôme. La Loi sur l' ducation (LOGSE) et les documents techniques du ministère de l'éducation et des Sciences avalisent leur statut. Vient ensuite une description d'ensemble du fonctionnement de l'Université de Barcelone : nombre d'étudiants, situation actuelle des départements, curriculum traditionnel, proposition de structure du curriculum et étapes de sa mise en place.  tant entendu qu'il s'agit d'une proposition provisoire, l'auteur explicite les matières et les unités de valeur devant composer le curriculum de formation, pour proposer en conclusion l'organisation dans le temps du curriculum de l'étudiant.

Mots clés: Mise en œuvre du curriculum - Planification du curriculum - Organisation des études - études de psycho-pédagogie.

First of all the article explains the legal and administrative framework for the staff who will hold this qualification. The LOGSE and the Ministry of Education and Science technical documents will confirm their status. Secondly, there is an explanation of the general framework at the University of Barcelona: number of students, present situation of the departments, traditional curriculum, proposal for the structure of the curriculum and time sequence for its introduction. Lastly, taking account of the provisional nature of the proposal, the subjects and credits which will make up the training curriculum are specified. The paper concludes with a proposal for the time scale for the student's curriculum.

Key words: Curriculum development - Curriculum planning - Organisation of studies - Educational psychology studies.

